

II. UUENEV EUROOPA LIIT JA EESTI

1. mail 2004 saavad liituvad riigid Euroopa Liidu täieõiguslikeks liikmesriikideks ning ELi poliitika kujundamisel hakkab kaasa rääkima senisest oluliselt suurem arv osapooli. Edukaks sulandumiseks ELi igapäevatöösse hakkasid uued liikmesmaat juba pärast ühinemislepingu allkirjastamist 2003. a aprillis alates maikuust vaatlejana osalema enamiku ELi institutsioonide töös. See tähendab, et paljude küsimuste arutamisel on neil õigus ja kohustus kaasa rääkida võrdselt liikmesriikidega, kuid puudub veel õigus hääletada. Samuti on liituvate riikide kodanikel tekkinud võimalus töötada ELi institutsioonides. Eesti Panga jaoks on peamised koostööpartnerid Euroopa Keskpank ja Euroopa Keskpankade Süsteemi¹ kuuluvad teiste riikide keskpangad, kuid mõnedes majanduse, rahanduse ja finantssektoriga seotud küsimustes on Eesti keskpank kaasatud ka ministrite nõukogu ning Euroopa Komisjoni komiteede ja töögruppide töösse. Samuti osaleb pank aktiivselt riigisisestes koostööorganites ja majanduspoliitiliste programmdokumentide ettevalmistamisel rahapoliitika ja finantssektori valdkonnas.

EUROLIIDU LAIENEMINE

Ühinemislepingu allkirjastamine 16. aprillil 2003 oli aasta olulisim sündmus mitte ainult liituvatele riikidele, vaid kogu Euroopa Liidule. Lepingu jõustumise tingimuseks on selle ratifitseerimine kõigi liikmes- ja liituvate riikide parlamentides. Kõik liituvad riigid, v.a Küpros, otsustasid küsida ühinemise kohta ka rahva arvamust ning kõik rahvahääletused lõppesid positiivse tulemusega. Eestis toimus referendum 14. septembril ning ELiga liitumise poolt hääletas 66,8% Eesti hääletanuist. **Alates 1. maist 2004 kuulub Euroopa Liitu 25 riiki:** Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Luksemburg, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani ja Ühendkuningriik, ning uued liikmed Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehimaa ja Ungari. Uute liikmesriikide lisandumisega kasvab Euroopa Liidu elanikkond 380 miljonilt rohkem kui 450 miljoni inimeseni, ELi SKP aga suureneb 5%. Koos ELi laienemisega laieneb ka Euroopa majanduspiirkond², mille üle toimusid 2003. aastal eraldi läbirääkimised.

2003. aastal pidas EL viimast korda Euroopa Lepingu põhiste dialoogi liituvate riikidega. Novembris avaldati liituvate riikide viimased eduaruanded, milles kinnitati nende põhimõttelist liitumisvalmidust. Samas jätkab Euroopa Komisjon liituvate riikide ettevalmistuste jälgimist kuni liitumiseni, et tagada liitumisläbirääkimistel võetud kohustuste täitmine ja sellega võrdsed tingimused kõigile laienenud ELi liikmeile.

¹ Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS) koosneb Euroopa Keskpankast (EKP) ja kõigist ELi liikmesriikide keskpankadest.

² Euroopa majanduspiirkonda (European Economic Area) kuuluvad lisaks ELi liikmesriikidele ka Island, Liechtenstein ja Norra.

LAIENEMISE INSTITUTIONAALNE MÕJU

Euroopa Liidu ajaloo seni suurim laienemine on tekitanud vajaduse muutusteks ka liidu sees. Liidu tõhusaks toimimiseks vajalike institutsionaalsete muutuste suhtes lepiti kokku Euroopa Ülemkogul Nice'is 2000. aastal ning vastav leping jõustus 1. veebruaril 2003³. Samas on Nice'i lepingus sätestatu üksnes ajutine lahendus ning seetõttu on alustatud uue põhiseadusliku lepingu väljatöötamist.

Uued liikmesriigid saavad ELiga ühinemisel majandus- ja rahaliidu piiratud õigustega liikmeiks ning EKPS suureneb kümne riigi keskpanga võrra. Liikmete arvu kasvu tõttu on ka EKP lisaks laienemise majandusliku mõju analüüsile tegelnud veel institutsionaalsete ja tehniliste ettevalmistustega. Muu hulgas on kokku lepitud ja riigipeade ning valitsusjuhtide tasandil ministrite nõukogu poolt 21. märtsil 2003 kinnitatud EKP nõukogu uus häälte jagunemise süsteem.

PÕHISEADUSLIK LEPE

Laienev ja muutuv Euroopa Liit vajab ka uut aluslepingut. Põhiseaduslikuks leppeks nimetatud uue Euroopa Liidu lepingu peamised eesmärgid on lihtsustada praegust aluslepingute süsteemi, täpsemalt määratleda liikmesriikide ja ELi pädevus ning saavutada uued kokkulepped institutsionaalsetes ja hääletamise küsimustes.

Põhiseadusliku leppe ettevalmistamiseks moodustati 2001. aastal Euroopa Tulevikukonvent, mille eesmärk oli saavutada võimalikult palju kokkuleppeid enne, kui alustab tööd valitsustevaheline konverents, millel on õigus aluslepinguid muuta⁴. Arvestades seda, et põhiseaduslik lepe jõustub juba laienenud Euroopa Liidus, anti tulevastele liikmesriikidele võimalus osaleda nii konvendis kui ka valitsustevahelisel konverentsil võrdselt praeguste liikmesriikidega. Tulevikukonvent lõpetas töö 2003. a suvel ning **valitsustevaheline konverents alustas tegevust oktoobris**, eesmärgiga lõpetada töö aasta lõpuks. Riigipeade ja valitsusjuhtide kohtumisel 12. ja 13. detsembril ei jõutud aga kõigis vajalikes küsimustes kokkuleppele ning pärast kahepoolseid läbiarvamisi saavutatud edu jätkub konverents 2004. aastal.

EUROOPA LIIDU MAJANDUS- JA FINANTSPOLIITIKA

ELi majanduspoliitika keskmes on Euroopa Ülemkogul Lissabonis seatud eesmärk muutuda 2010. aastaks maailma kõige konkurentsivõimelisemaks teadmistel põhinevaks majanduseks. Sellele on allutatud kogu ELi majanduspoliitiline tegevus. 2004. aastal eesistujaks olevate riikide lirimaa ja Hollandi programmides on majandusküsimused väga olulisel kohal, kuna Euroopa majanduskasv on viimaseil aastail olnud märkimisväärselt allpool potentsiaalset taset. Ka tagasivaade 2003. aastale näitab, et ELi liikmesriigid peavad eesmärgi saavutamiseks tõsiselt pingutama, kuivõrd mitmes valdkonnas – tööhõive suurendamine (eelkõige aktiivse vananemise küsimus), ettevõtete konkurentsivõime tõstmine, uurimis- ja arendustegevuse ning infrastruktuuri arendamine – ei ole tehtud piisavaid edusamme. Viimase kahe suuna edendamiseks võeti Euroopa Liidus vastu kasvuinitsiatiiv⁵, mis koosneb reast projektidest infrastruktuuri ning uurimis- ja arendustegevuse valdkonnas. Projekte rahastavad koos era- ja avalik sektor.

³ Olulisemad Nice'i lepinguga tehtud ja ühinemislepingutega korrigeeritud muudatused on järgmised: alates 1. novembrist 2004 on koguhäälte arv ministrite nõukogus 321, millest Eestil on 4 häält. Üleminekuperioodil 1. maist 31. oktoobrini 2004 kasutatakse vana mudelit, mille kohaselt igal riigil on 2–10 häält. Alates 1. novembrist 2004 on Euroopa Komisjonis igal riigil üks volinik, seni on viiel suuremal riigil kaks volinikku. Lisaks lepiti kokku Euroopa Parlamendi kohtade jagamises. 2004.–2009. a koosseisus on Eestil 732st kohast kuus.

⁴ Valitsustevahelisel konverentsil saavutatud kokkulepped peavad seejärel ratifitseerima kõik liikmesriigid.

⁵ *European Action for Growth*.

ELi majanduspoliitika koordineerimise keskseks mehhanismiks on majanduspoliitilised üldsuunised, mille nii kõiki hõlmavad kui ka iga liikmesriiki eraldi käsitlevad juhised haaravad tegevusi, mis on vajalikud kokkulepitud eesmärkide saavutamiseks. Et paljude reformide elluviimine ja nende mõju avaldumine nõuab palju aega, koostatakse suunised kolmeks aastaks ning vahepealseil aastail keskendutakse eelkõige nende rakendamisele. Majanduspoliitilised prioriteetid aastaiaks 2003–2006 on:

- majanduskasvu edendamine;
- töökohtade loomine;
- riigirahanduse jätkusuutlikkus.

2003. aastal saavutati vastavalt majanduspoliitiliste üldsuuniste rakendamise aruandele edu tööturu- ja pensionireformide osas. Samas on jätkuvalt probleeme tööturu paindlikkusega, suhteliselt vähe on reformitud abirahade süsteemi, suurendatud aktiivse tööturupoliitika efektiivsust ning vähendatud seadustega reglementeerimist. Aktiivsus ei ole olnud piisav ka teadus- ja uurimistegevuse investeringute valdkonnas, uurimisinitiativi suunamisel ettevõtlusse ega sotsiaalse ja looduskeskkonna edendamisel. ELi suurim probleem on eelarveküsimused, seda nii pikaajalises perspektiivis seoses vajadusega reformida pensioni- ja eriti tervisekaitsesüsteemi kui ka liikmesriikide eelarvepositsioonide halvenemise tõttu 2003. aastal⁶. Näiteks algatati stabiilsuse ja majanduskasvu paktiga lubatud maksimaalse eelarvedefitsiidi ületamise tõttu ülemäärase eelarvedefitsiidi protseduur⁷ Saksamaa ja Prantsusmaa suhtes. Samas tekkis ka diskussioon, kas stabiilsuse ja majanduskasvu pakt on piisavalt paindlik alus, eelkõige rakendamiseks halvema majandusolukorra tingimustes.

Mitmed uurimused on näidanud, et ELi üheks oluliseks võimaluseks edendada majanduskasvu on finantsturgude lõimumine. Seetõttu töötati 1999. aastal välja finantsteenuste tegevuskava⁸, mille elluviimine peab lõppema 2004. aastal. Finantssektori lõimumise kitsaskohtade selgitamiseks uurib EL detailselt olukorda finantssektori erinevais osades. Selleks on kasutusel suur hulk vastavaid indikaatoreid ning hinnangu andmisele on kaasatud ka uued liikmesriigid.

Finantsteenuste tegevuskava rakendamisel tehti 2003. aastal mitmeid edusamme, millest tähtsamaiks võib pidada järgmiste õigusaktide vastuvõtmist:

- ühtseid emissiooniprospekte käsitlev direktiiv;
- siseinfo põhinevaid tehinguid ja turu manipuleerimist käsitlev direktiiv;
- hoiuseintresside maksustamisega seotud infovahetust käsitlev direktiiv;
- ülevõtmispakkumisi käsitlev direktiiv.

Tegevuskava täitmiseks on kõige olulisem kiita heaks järgmised õigusaktid või esitada nende eelnõu:

- pankade ja investeerimisasutuste kapitali adekvaatsust käsitlev direktiiv;
- väärtpaberite emiteerijaile seatavaid läbipaistvusnõudeid käsitlev direktiiv;
- uus investeerimisteenuste direktiiv;
- maksesüsteemide uus õiguslik raamistik;
- rahapesu tõkestamise direktiivi uuendamise eelnõu.

Finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide kiiret väljatöötamist ja elluviimist toetab kindlasti ka nn Lamfalussy⁹ komiteede süsteemi laiendamine väärtpaberituru valdkonnast lähiajal ka pangandus- ja kindlustussektorisse. Uue süsteemi rakendamise ajendiks on Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu ja

⁶ ELi liikmesriikide keskmine eelarve puudujääk oli 2002. aastal 1,9% ja 2003. aastal 2,7% SKP suhtes.

⁷ Juhul kui liikmesriigi eelarvedefitsiit ületab 3% SKP suhtes ning seda ei peeta ajutiseks ega erandlikuks, algatab Euroopa Komisjon ülemäärase eelarvedefitsiidi protseduuri. Komisjoni raporti ning majandus- ja rahanduskomitee arvamuse põhjal otsustab ministrite nõukogu, kas tegu on eelarve ülemäärase puudujäägiga. Juhul kui ülemäärane defitsiit riigis eksisteerib, esitab nõukogu riigile soovitus selle likvideerimiseks teatud aja jooksul. Kui liikmesriik soovitusi ei täida, võib nõukogu kasutada erinevaid meetmeid, millest kõige karmim on riigile trahvi määramine.

⁸ *Financial Services Action Plan*.

⁹ Alexandre Lamfalussy juhtis nn tarkade meeste komiteed (*Committee of Wise Men*), mis pakkus välja reformi väärtpaberituru reguleerivate õigusaktide kiiremaks menetlemiseks.

Euroopa Parlamendi senise kaasotsustamismenetluse suhteline kohmakus ja suur ajakulu ning väärtpaberite valdkonnas saadud positiivsed kogemused. Lamfalussy plaani kohaselt tegelevad seaduste väljatöötamise ja rakendamise jälgimisega nõukogu ja parlamendi asemel tippasjatundjaist koosnevad komiteed, mille töö on paindlikum. Kaasotsustamismenetlust tuleb jätkuvalt kasutada põhimõteteliste raamseaduste korral, kuid neil põhinevate tehnilisema iseloomuga õigusaktide väljatöötamine, heakskiitmine ja rakendamise jälgimine on antud komiteede pädevusse.

Euroopa Ühenduse asutamislepingu ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohaselt on EKPSi esmane eesmärk tagada hinnastabiilsus. 13. oktoobril 1998 tehtud otsuse põhjal koosneb Euroopa Keskpanga rahapoliitika strateegia kolmest osast: hinnastabiilsuse kvantitatiivne määratlus, hinnastabiilsuse riskide analüüs rahapoliitilise arengu kaudu (sh M3 võrdlusväärtus) ning laiem majanduse arengul põhinev analüüs hinnamuutuste väljavaadete kohta. Strateegia kohaselt defineeritakse hindade stabiilsust kui tarbijahindade harmoneeritud indeksi kasvu alla 2% keskpikal perioodil. **2003. aastal toimus Euroopa Keskpangas senise rahapoliitika strateegia põhjalik hindamine.** 8. mail kinnitas EKP nõukogu senise strateegia jätkumist ning lepiti kokku, et inflatsioonimäär peaks keskpikal perioodil olema allpool 2% taset, kuid selle lähedal. See täpsustus rõhutab Euroopa Keskpanga soovi vältida deflatsiooniriski. Lisaks otsustas EKP nõukogu, et M3 võrdlusväärtust ei hinnata uuesti enam igal aastal, kuna rahapoliitiline analüüs iseloomustab hindade pikemaajalist arengut.

UUTE LIIKMESMAADE MAJANDUSPOLIITILINE DIALOOG JA KOOSTÖÖ EUROOPA LIIDU STRUKTUURIDEGA LÄHIAJAL

ELi uued liikmesriigid kaasatakse liidu majanduspoliitika koordineerimisse järk-järgult. Kuni ühinemiseni ELiga kehtivad liitumiseelsed protseduurid. Seejärel minnakse sujuvalt üle liikmesriikides kasutatavale protseduuridele, mille tulemusena majanduspoliitiline dialoog ELiga oluliselt tiheneb. **Eesti esitas augustis Euroopa Komisjonile traditsioonilise liitumiseelse majandusprogrammi**, millele järgnes selle arutelu ELi liikmesriikidega majandus- ja rahanduskomitees ning liikmes- ja liituvate riikide majandus- ja rahandusministrite dialoogi käigus. Liitumiseelsele majandusprogrammidele sarnanevad ELi liikmesriikides kasutatavad stabiilsus- ja lähenemisprogrammid¹⁰. **Uutelt liikmesriikidelt oodatakse lähenemisprogrammi esitamist 2004. a mais.** 2003. a lõpus oli liituvail riikidel vabatahtlik võimalus esitada riigi majandusreformide aruanne (nn Cardiffi aruanne). Selle esitanud riike, sh Eestit, analüüsiti majanduspoliitika komitee struktuurireformide aastaülevaates võrdselt praeguste liikmesriikidega. Vahetult enne liitumist koostatakse uutele liikmesriikidele riigispetsiifilised majanduspoliitilised üldsuunised ning alates 2005. aastast hinnatakse uute liikmesmaade olukorda majanduspoliitiliste üldsuuniste rakendamise aruandes. **Lisaks esitavad uued liikmesriigid sarnaselt teiste liikmesriikidega kevadel ja sügisel eelarveteatise¹¹ raames nõutava eelarvestatistika.** Selle ja lähenemisprogrammis sisalduva info põhjal algatab Euroopa Komisjon vajadusel ülemäärase eelarvedefitsiidi protseduuri ja annab vastavad soovitusel. Alates 2004. a kevadest hakkavad liituvad riigid, sh ka nende keskpangad, kaks korda aastas osalema makromajanduslikus dialoogis (nn Kölni protsess), mille raames arutatakse koos sotsiaalpartneritega palgaküsimusi, lähtudes makromajanduslikust olukorrast.

Enamikus ELi struktuurides said liituvad riigid hakata kaasa rääkima alates liitumislepingu allkirjastamisest. ELi majanduspoliitika kujundamisel intensiivistus nende osalemine 2003. a sügisest. **Tähtsaimad majanduspoliitilised otsused tehakse kord kuus toimuvail majandus- ja rahandusajade nõukogu (ECOFIN) kohtumistel.** Kaks korda aastas toimuvad ECOFINi mitteametlikud kohtumised, kus osalevad ka keskpankade presidendid. Nõukogu kohtumiste kõrval on Euroopa Liidus väga oluline roll erinevail komiteedel ja töögruppidel,

¹⁰ Stabiilsusprogrammi koostavad euroalasse kuuluvad riigid. Sellesse mittekuuluvad ELi liikmesriigid koostavad lähenemisprogrammi.

¹¹ *Fiscal notification.*

kus asjatundjate tasemel arutatakse läbi ja valmistatakse ette ministrite poolt tehtavad otsused. Majanduspoliitika alal on tähtsaimateks komiteedeks majandus- ja rahanduskomitee ning majanduspoliitika komitee.

Euroopa Keskpangal ja Euroopa Keskpankade Süsteemil on ELi ja liikmesriikide vahelises majanduspoliitilises dialoogis tähtis osa. Lisaks ühise rahapoliitika teostamisele on mitmeid muidki valdkondi, kus EKP tegevusel on ELi ühiste poliitikate ja regulatiivaktide väljatöötamisel väga oluline roll. Sellisteks valdkondadeks on näiteks finantsstabiilsus, maksesüsteemid, euro sularaha emiteerimine ja pangatähtede turvalisus, samuti mitmed statistikavaldkonnad. EKP ametlikult ühinemisläbirääkimistel kandidaatriikidega ei osalenud, kuid selle esindajad võtsid osa praeguste ja tulevaste liikmesriikide ning ELi asutuste kõigist olulisemaist kohtumistest. Eriti oluline on EKP roll liituvate riikide keskpankade ettevalmistamisel ühinemiseks ELi ja eurosüsteemiga. Sarnaselt ministrite nõukogu ja Euroopa Komisjoni komiteedele ja töögruppidele, on liituvate riikide keskpankade esindajad alates 2003. a maist osalenud vaatljaliiikmetena EKP üldnõukogu ning EKPSi komiteede ja töögruppide töös.

EUROOPA KESKPANKADE SÜSTEEM

Euroopa Keskpankade Süsteem koosneb Euroopa Keskpangast, mis asub Frankfurdis, ja Euroopa Liidu liikmesriikide keskpankadest. EKPS ja EKP asutati 1. juunil 1998. Ühisraha eurot ja ühist rahapoliitikat rakendavate riikide keskpankadest ja EKPst koosnevat kogumit eristatakse mõistega eurosüsteem. Eurosüsteemi kuulub 2004. aasta seisuga 12 riiki: Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Kreeka, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa ja Soome. Euro ja ühine rahapoliitika ei ole kasutusel Rootsis, Taanis ja Ühendkuningriigis.

EKPSi peamine eesmärk on hoida hinnatase stabiilne. Lisaks sellele toetab EKPS Euroopa Liidu majanduspoliitika elluviimist, kui see ei ole vastuolus hinnataseme stabiilsuse säilitamisega. Oma eesmärgi saavutamiseks täidab EKPS järgmisi ülesandeid:

- *kujundab ja viib ellu ühist rahapoliitikat;*
- *teeb välisvaluutatehinguid;*
- *hoiab ja haldab liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve;*
- *soodustab maksesüsteemide sujuvat toimimist;*
- *toetab teisi ELi institutsioone finantsstabiilsuse ja panganduse alase poliitika väljatöötamisel.*

*Nende ülesannete täitmiseks vajalikud otsused tehakse EKPS, et ühine rahapoliitika kujuneks euroala kui ühtset tervikut silmas pidades. EKP peamine otsustusorgan on nõukogu, mis koguneb kaks korda kuus. Nõukogusse kuuluvad eurosüsteemi keskpankade juhid ja EKP juhatus. Kõigi ELi riikide keskpankade juhid, EKP president ja asepresident moodustavad **EKP üldnõukogu**, mis kohtub neli korda aastas, arutamaks kõiki ELi riike puudutavaid raha- ja finantsküsimusi. Nõukogus ja üldnõukogus vastu võetud otsuste elluviimist ja EKP igapäevast tööd juhib EKP kuueliikmeline juhatus. Nõukogu ja üldnõukogu kohtumisi valmistab ette 13 nõuandvat komiteed, kuhu kuuluvad EKPSi keskpankade esindajad ja EKP töötajad.*

Liikmesriikide keskpankade pädevusse kuulub lisaks EKPSi otsustusprotsessis osalemisele ka otsuste elluviimine: rahapoliitilised tehingud, maksesüsteemide käigushoidmine, statistika kogumine ja analüüs, rahavaru hoidmine ning riigi tasandil teabe levitamine. Nii võimaldab EKPSi tegevus langetada ühiseid otsuseid, kasutades selleks maksimaalselt ära liikmesriikide keskpankade võrgustikku ja oskusteavet.

EUROOPA LIIDU SUUNALISE TEGEVUSE MUUTUSED EESTIS PÄRAST ELI LIIKMESRIIGIKS SAAMIST

Kandidaatriigist liituvaks riigiks ja seejärel liikmesriigiks saamine on muutnud Eesti riigisisese tegevuse iseloomu ELi suunal. Kui varasem dialoog ELiga puudutas eelkõige Eesti jälgimist ning liikmeks saamiseks vajalikku tegevust, siis nüüd on Eestil võimalik ja vajalik kaasa rääkida Euroopa Liidu poliitika kujundamisel. Et Eesti on väikeriik, siis on tõhusamaks tegevuseks vaja ühtset tegutsemist ning tegevuse koondamist kõige olulisemaile valdkondadele. Seetõttu koostati 2004. a alguses dokument valitsuse Euroopa Liidu poliitikast aastail 2004–2006. Selle koostamisel osalesid nii ministriumid, Riigikogu kui ka kolmas sektor. Oma panuse andis ka Eesti Pank.

ELi poliiticate tiheda seotuse tõttu on senisest veelgi olulisemaks muutunud riigisisene koostöö. Eesti on valinud ELi küsimustega tegelemiseks decentraliseeritud mudeli, mille kohaselt riigisisese positsiooni koostamise ja täielikkuse eest vastutab see ministrium, kelle vastutusalasse antud küsimus kuulub. Samadel põhimõtetel on üks vastutaja ka Eesti Pank. Seisukohtade koordineerimiseks võivad keskastutused rakendada nende jaoks parimat võimalikku lahendust, kuid peamiselt toimub see alaliste või ajutiste töögruppide kaudu, mis hõlmavad vajadusel ka erasektorit või valitsusväliseid institutsioone. Enamikule probleemidele püütakse leida lahendus asjatundjate tasemel töötavais töögruppides. Juhul kui neis ühisele seisukohale ei jõuta, läheb küsimus arutlusele järgmisele tasandile – kõrgemate ametnike nõukokku (KAN), mille töös osalevad riigikantselei, kõikide ministriumide ja Eesti Panga esindajad. Kui ka seal kokkulepet ei saavutata, suunatakse sisulised küsimused arutamiseks valitsuse tasandile. Valitsus peab heaks kiitma kõik Eesti seisukohad, millega esinetakse ELi ministrite nõukogus.

Riigisiseses koordinatsiooniskeemis on veel kaks osalist: välisministrium kui keskne ühenduslüli valitsuse ja ELi alalise esinduse vahel ning peaministri alluvusse kuuluv ELi sekretariaat¹², kelle olulisemaiks ülesandeiks on osutada KANile sekretariaaditeenust, ette valmistada valitsuse päevakorras olevaid ELiga seonduvaid küsimusi ning lahendada erimeelsusi seisukohtade kujundamisel asjatundjate tasemel.

TEEL EUROOPA MAJANDUS- JA RAHALITU

Liituvad riigid, kellest 1. maist 2004 saavad Euroopa Liidu liikmed, saavad ühtlasi ka piiratud õigustega liikme staatuse Euroopa Majandus- ja Rahaliidus¹³. Selleks, et saada EMU täieõiguslikuks liikmeks, peavad uued liikmesriigid, sh Eesti, võtma tulevikus kasutusele euro, st liituma eurosüsteemiga. Kõige varem saab see toimuda 2006. aastal. Eesti lõimumisele nii EMUga kui ka eurosüsteemiga loob tugeva majandusliku aluse Eesti majanduse tihed seotus ELi liikmesriikide omaga ja meie rahapoliitika tugev seos eurosüsteemi (varem Saksamaa) rahapoliitiliste otsustega (vt joonis 3.1, lk 24).

¹² Endise eurointegratsiooni büroo järglane.

¹³ Economic and Monetary Union; EMU.